

overtrædelser, der er kriminaliseret i medfør af straffeloven, idømmes bøder, men som følge af, at straffeloven typisk omfatter lovovertrædelser, der betragtes som mere alvorlige, er bøden ikke så fremtrædende på dette område som inden for særlovgivningen.

Ved fastsættelsen af bøder, der idømmes eller vedtages i retten for overtrædelse af straffeloven, anvendes dagbøder, jf. straffelovens § 51, stk. 1. Denne bødeform består af et grundbeløb svarende til den pågældendes gennemsnitlige dagsindtægt med visse reguleringer og en faktor – antallet af dagbøder – som den enkelte dagbod skal ganges med. Antallet af dagbøder er udtryk for en vurdering af overtrædelsens grovhed.

Almindelige bøder (sumbøder) anvendes i alle tilfælde, hvor der ikke anvendes dagbøder, herunder for særlovsovertrædelser.

Politimesteren drager under statsadvokatens tilsyn omsorg for fuldbyrdelsen af straffedomme, jf. retsplejelovens § 997, stk. 1. Dette gælder også for inddrivelse af bøder, uanset om bøden er pålagt ved dom eller ved indenretlig eller udenretlig bødevedtagelse.

Er bøden pålagt ved dom, kan dommen ikke fuldbyrdes, før fristen for anke efter retsplejelovens almindelige regler er udløbet, eller ankeafkald er meddelt, jf. retsplejelovens § 999. Dette indebærer, at fuldbyrdelsesfristen normalt er 14 dage, jf. retsplejelovens §§ 947 og 948. Er der grund til at antage, at den dømte vil unddrage sig fuldbyrdelsen, kan det dog i dommen bestemmes, at bøden straks kan inddrives, medmindre der stilles sikkerhed. For bøde-domme, som ikke kan ankes, og udenretlige bødevedtagelser gælder der normalt en fuldbyrdelsesfrist på 3 dage. Anke af en dom medfører, at fuldbyrdelsen udsættes eller standses.

Der kan i øvrigt henvises til retsplejelovens fjerde bog, 7. afsnit om fuldbyrdelsen af domme i straffesager.

En længere fuldbyrdelsesfrist end den, som gælder efter reglerne i retsplejeloven, kan følge af, at retten i medfør af straffelovens § 52, stk. 1, har fastsat en tidsfrist af indtil 3 måneder til bødens betaling. Denne bestemmelse gælder ikke blot for bøder, der pålægges ved dom, men også for indenretlige bødevedtagelser. I praksis har denne adgang for retten til at fastsætte en forlænget fuldbyrdelsesfrist kun fundet begrænset anvendelse. Ved udenretlig bødevedtagelse vil betalingsfristen fremgå af selve vedtagelse, jf. retsplejelovens § 931, stk. 1.

Af straffelovens § 52, stk. 2, fremgår, at politiet kan tillade afdragsvis betaling af en bøde.

Justitsministeriet har fastsat nærmere regler om politiets adgang til at give henstand m.v. i §§ 11–14 i

circulære nr. 113 af 26. juni 1975 om behandlingen af sager om benådning og udsættelse af straffuldbyrdelse m.v. som ændret senest ved circulære nr. 49 af 13. maj 1985. Grænserne for henstandsperiodens længde afhænger bl.a. af overtrædelsens art og bødens størrelse. Efter circulærets § 13, stk. 1, må henstand med eller tilladelse til afdragsvis betaling af bøde kun gives, når den pågældende skønnes ude af stand til at betale gælden for tiden, men må formodes ikke at savne evne eller vilje til at betale, når der indrømmes ham en passende tid dertil.

Efter straffelovens § 52, stk. 3, skal en bøde, der ikke betales, inddrives ved udpantning, medmindre politiet skønner, at inddrivelse ikke er mulig eller vil gøre et føleligt skår i den bødefældtes livsvilkår. Denne bestemmelse giver hjemmel til at foretage tvangsfuldbyrdelse på grundlag af enhver bødedom eller bødevedtagelse, hvad enten vedtagelsen er sket indenretligt eller udenretligt, jf. herved retsplejelovens § 478, stk. 2.

Er bødefældte gået konkurs, kan bøden søges inddrevet ved anmeldelse i konkursboet. Bøder fyldestgøres i konkursboet efter simple krav, jf. konkurslovens § 98.

Det må antages, at udlæg skal søges iværksat i overensstemmelse med bestemmelsen i straffelovens § 52, stk. 3, inden afsoning dekretes, og at bødefældte ikke kan vælge at afsone bøden, hvis han kan betale eller ejer genstande, hvori der kan foretages udlæg.

Indgår en bøde ikke, og kan den ikke inddrives gennem udlæg, opstår der spørgsmål om, hvorvidt bødefældte skal hensættes til afsoning af forvandlingsstraf, eller om betingelserne for eftergivelse er til stede.

Det fremgår af straffelovens § 53, at der i en bødens sted træder en forvandlingsstraf af hæfte eller fængsel, såfremt bøden ikke indgår. Anvendelsen af bestemmelsen er obligatorisk. Nærmere regler om forvandlingsstraf findes i straffelovens §§ 54 og 55.

Det er politimesteren, der træffer afgørelse om, hvorvidt og i givet fald hvornår afsoning af forvandlingsstraf skal finde sted.

Truslen om afsoning motiverer formentlig i ikke ringe grad de bødefældte til at betale bøden.

Når bødefældte ikke er i stand til at betale, selv om der gives henstand, vil alternativet til en afsoning af bøde være en eftergivelse af denne. Selv om eftergivelse er særligt nærliggende, når bødefældtes personlige og økonomiske forhold er forværret siden dommen, vil spørgsmål om eftergivelse også kunne opstå i tilfælde, hvor forholdene er uændrede.

Hjemlen til at eftergive bøder findes i grundlovens § 24, hvorefter kongen kan benåde og give amnesti.